

‘We zetten altijd het kind centraal en blijven dat benoemen’

Werken met en vanuit het concept culturele leerecosystemen is meer dan een mooie metafoer. Deze manier van kijken kan ook in de praktijk vorm krijgen, maar dan moet je er wel wat voor doen.

In een korte interviewreeks spreken we met een aantal mensen uit de praktijk die werken en denken vanuit een visie op culturele leerecosystemen. Dat hoeft niet altijd een koploper te zijn. Het gaat om experimenteren, innoveren en inspireren om zo de verbinding te maken tussen theorie en praktijk.

Leonie Bakker & Mirjam Spoelstra, Verwonder om de hoek

‘Met geld vanuit OCW kreeg de proeftuin Cultuur om de hoek in 2019-2020 vorm als concept-leerecosysteem. Daarin kijken we hoe we binnen- en buitenschools aanbod kunnen verbinden en hoe leerlingen zich daarin kunnen ontwikkelen. De proeftuin is eigenlijk de start van de zoektocht hoe we kinderen wegwijs kunnen maken in de weg naar de ontwikkeling van hun talent of passie in de eigen leefomgeving. Dit uitgangspunt namen we mee in de aanvraag Cultuureducatie met Kwaliteit onder de naam Verwonder om de hoek. Vanuit die gelden zijn we het concept leerecosystemen verder gaan uitdragen.’

De essentie van het leerecosysteem

‘Leerlingen moeten bezig kunnen zijn met wat ze leuk vinden. Dat hoeft niet binnen één domein te zijn: het kan vanuit een brede motivatie komen. Om dat voor elkaar te krijgen, zorgen wij voor de verbinding en samenwerking tussen diverse partijen. De verbinding en samenwerking wordt gewaardeerd, omdat we het kind centraal stellen. Wij faciliteren eigenlijk de leerpaden die kinderen zelf kiezen en die rol bevalt heel erg goed.

‘Dat is ook meteen de essentie van het leerecosysteem voor Verwonder om de hoek: het leggen van die verbindingen. Op school bereik je alle kinderen, maar hoe leg je verbindingen daarbuiten? Het is lastig om kinderen te bereiken die niet van huis uit worden gestimuleerd of buiten school met kunst en cultuur in aanraking komen. Voor een periode van een aantal weken lukt dat wel, maar lastiger is om dat blijvend te doen. Bijvoorbeeld als zij lid worden van een vereniging of club.

‘Het is een zoektocht hoe je elkaar goed kunt vinden en een sterk netwerk kunt vormen. Voor het versterken van het netwerk betrekken we onder meer het sociaal domein. We verwachten dat we hiermee een andere doelgroep bereiken. We focussen dus niet alleen op de leerkracht, maar kijken per situatie wat nodig is. Niet elke opdracht of situatie is namelijk hetzelfde. Ook verbinden we kinderen van verschillende scholen aan elkaar. We vinden namelijk dat kinderen die niet met elkaar op school spelen, elkaar wel tijdens naschoolse activiteiten kunnen ontmoeten. Waar je wel voor moet oppassen, is dat je netwerk niet alsmaar groter wordt. Dat je een soort Bol.com wordt waar alles te koop is. De kracht van het leerecosysteem is dat je met elkaar samenwerkt rondom en voor dat kind. Als het systeem niet meer helder is, is het ook niet meer duidelijk voor de doelgroep.

‘Daar zit ook meteen de motivatie voor iedereen die hieraan meewerkt. Je creëert samen kansen voor kinderen zodat zij kunnen worden wie ze willen zijn. Ze moeten zich breed kunnen ontwikkelen en hun eigen weg kunnen vinden. Het moet meer zijn dan een keer een leuke cursus of workshop aanbieden: we willen dat kinderen vaardigheden leren waardoor ze zich écht ontwikkelen. Kwaliteit

is daarbij heel belangrijk en daarin moeten we blijven groeien. We zijn zoekende in hoe we dat kunnen borgen, omdat we werken met diverse en veel aanbieders. Het scala is breed en we willen een bepaalde basiskwaliteit. Daarom ontwikkelden we een RUBRIC¹ om het aanbod door te ontwikkelen. Daar zijn we nu mee aan de slag.'

'De cultuur thuis is een belangrijke factor. Daar moet je dat ook stimuleren. Wij, leerkrachten en wijkcoördinatoren, nemen daarin een ambassadeursrol aan sporen ouders en kinderen aan. We laten zien wat allemaal kan en wat het is: eerst op school, dan in de wijk en om de hoek.'

Geleerde lessen

'We hebben heel veel geleerd. Wat belangrijk is:

- 1 Verbind nog meer thema's en leergebieden. Ga niet uit van losse vakgebieden maar zoek echt de samenwerking op;
- 2 De verbinding met een vereniging of club [trap 3²] is een lastig punt, daarin moeten we ons nog verder ontwikkelen. De vereniging of club is namelijk niet altijd aanwezig in de leefwereld van het kind en dan moet die worden opgericht. Dat kan echter alleen bij voldoende animo. Ook is het lastig de drempel laag te houden, maar dat is wel heel belangrijk. Zo moet het wel betaalbaar blijven;
- 3 Het is fantastisch om samen te werken, maar je bent ook heel kwetsbaar als je werkt met diverse organisaties. Er zijn wisselingen en je moet je lobby op alle niveaus op orde hebben: allemaal dingen waar je constant alert op moet zijn. Denk aan scholen, educatief aanbieders binnen- en buitenschools, schoolbesturen, gemeenten, sociaal domein;
- 4 De communicatie – zowel intern als extern – is een aandachtspunt. Hoe zet je jouw organisatie en merk goed neer en behoud je de eigenheid van de organisatie? In dat spanningsveld zijn we echt nog lerende.

'En bovenal moet je altijd blijven zien: "dit is waarvoor we het doen", en op basis daarvan maak je keuzes. Kijk hoe je de ontwikkeling van kinderen kunt ondersteunen. Voor ons ligt de focus altijd op het maken van leerpaden, daarom is het mooi dat we dat ook binnen CmK 3 kunnen doen. Zo integreren we samen het binnen- en buitenschoolse en bouwen we aan een leerecosysteem. De vraag blijft altijd hoe we dat duurzaam borgen, dat hangt ook samen met een financieel plaatje. Als er geen CmK is, is het nog maar de vraag hoe we dat gaan doen. We proberen daarom ook schoolbesturen en het bedrijfsleven te activeren, maar dat is nog steeds zoeken. En de gemeente speelt een belangrijke rol. Het blijft een puzzel van aanvragen om het allemaal rond te krijgen, terwijl je eigenlijk gewoon wil leveren aan je doelgroep. Je wil niet hoeven zeggen: "we kunnen niet langsgaan bij scholen, want we moeten nog een aanvraag doen". Nee, we willen écht werken en focussen op de ontwikkeling van die leerling.'

'Het is pionieren. Sommige projecten staan daardoor ook nog in de kinderschoenen.'

1 <https://verwonderomdehoek.nl/media/3yqbrlgh/rubric-verwonder-om-de-hoek.pdf>

2 Trap 1, 2 en 3: Kennismaken onder schooltijd, verbinden na schooltijd en lid worden van een vereniging of club bij blijvende interesse.